

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4609/2021
10.05.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Зорана Хаџића, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... (Република ...) и ББ из ... (Република ...), које заступа пуномоћник Данило Жарковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Новом Саду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 338/21 од 18.02.2021. године, у седници већа одржаној 10.05.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 338/21 од 18.02.2021. године.

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев тужилаца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Бачкој Паланци П 229/20 од 16.12.2020. године одбијен је приговор стварне ненадлежности основног суда; тужбени захтев је делимично усвојен, те је обавезана тужена Република Србија да тужиоцима АА и ББ на име накнаде штете исплати износ од 2.234.450,00 динара са законском затезном каматом почев од 20.12.2013. године до исплате, на име трошкова парничног поступка износ од 114.708,25 динара са законском затезном каматом почев од 24.03.2014. године па до исплате, на име трошкова извршења пред судом у износу од 44.932,00 динара са законском затезном каматом почев од 30.06.2017. године до исплате и на име трошкова пред јавним извршитељем износ од 168.203,93 динара са законском затезном каматом почев од 26.07.2017. године до исплате, као и да тужиоцима надокнади трошкове парничног поступка у износу од 204.629,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до исплате, док је преко досуђеног износа од 168.203,93 динара на име трошкова извршења пред јавним извршитељем до траженог износа од 168.293,93 динара и захтев за исплату законске затезне камате на разлику између траженог и досуђеног износа почев од 26.07.2017. године одбијен.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 338/21 од 18.02.2021. године жалба тужене је усвојена, па је пресуда Основног суда у Бачкој Паланци П 229/20 од 16.12.2020. године преиначена у побијаном усвајајућем делу одлуке о главном захтеву тако што је одбијен тужбени захтев тужилаца, а тужиоци су обавезани да туженој надокнаде трошкове жалбеног поступка у износу од 33.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиоци су благовремено изјавили ревизију, из свих законских разлога због којих се ревизија може изјавити.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11...18/20) у вези члана 403. став 2. тачка 2. истог Закона и утврдио да ревизија тужилаца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Такође, није учињена ни битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП, на коју се у ревизији указује, јер у поступку није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба Закона о парничном поступку, а што би било или могло да буде од утицаја на доношење законите и правилне пресуде.

Према утврђеном чињеничном стању, дана 17.05.1999. године пред Општинским судом у Бачкој Паланци оверен је уговор о доживотном издржавању закључен између ВВ, мајке тужилаца, као примаоца издржавања и ГГ, као даваоца издржавања, којим уговором је мајка тужилаца располагала непокретностима ближе наведеним у уговору и свим покретним стварима које су се затекле у њеном поседу у тренутку смрти. ВВ је преминула ...2000. године.

Тужиоци су против ГГ поднели тужбу 28.07.2000. године, ради поништаја наведеног уговора о доживотном издржавању, а поступак је вођен пред Основним судом у Новом Саду - Одељењу у Бачу, под бројем П 8446/2010. Током поступка тужиоци су 15.07.2009. године поднели предлог за одређивање привремене мере којим су тражили да се туженом одреди забрана отуђења и оптерећења $\frac{3}{4}$ дела непокретности који је стекао на основу наведеног уговора о доживотном издржавању, с обзиром да је према стању у Катастру непокретности тужила АА била сувласник тих непокретности са $\frac{1}{4}$ дела а ГГ са $\frac{3}{4}$ дела, а као власници породичне стамбене зграде су били уписани ВВ са $\frac{1}{4}$ дела, тужила АА са $\frac{1}{4}$ дела и ГГ са $\frac{2}{4}$ дела. Суд није одлучио о њиховом предлогу, па су тужиоци поднели предлог од 10.12.2009. године, 17.05.2010. године, 24.06.2010. године и 22.06.2011. године, као и на рочишту од 22.06.2010. године поново тражили да се о томе одлучи. Уз поднесак од 17.06.2010. године тужиоци су доставили уговор о поклону од 24.05.2010. године закључен између ГГ, као поклонодавца и ДД, као поклонопримца, који за предмет има парцеле које су биле предмет оспореног уговора о доживотном издржавању. О предлогу тужилаца за одређивање привремене мере одлучено је тек решењем од 23.03.2012. године тако што је предлог усвојен.

Наведени уговор о доживотном издржавању је поништен делимичном пресудом Основног суда у Новом Саду, Судска јединица у Бачу П 8446/10 од 31.08.2012. године, а одбијен је део тужбеног захтева којим је тражен пренос права својине на

непокретностима које су биле предмет тог уговора на тужиоце и да се тужени обавезе да тужиоцима преда у државину те парцеле слободне од лица и ствари. Првостепена пресуда је у наведеном делу потврђена пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 5268/12 од 07.03.2013. године.

Након правноснажности пресуде којом је поништен уговор о доживотном издржавању, тужиоци су 20.12.2013. године, поднели тужбу против ГГ, ради накнаде штете који су претрпели отуђењем некретнина које су биле предмет поништеног уговора о доживотном издржавању, с обзиром да је ГГ тим непокретностима располагао уговором о поклону од 24.05.2010. године, те су тужбеним захтевом тражили исплату у укупном износу од 2.234.450,00 динара са припадајућом законском затезном каматом. Тужбени захтев је усвојен правноснажном пресудом због пропуштања Основног суда у Бачкој Паланци П 12107/13 од 24.03.2014. године, с тим што је ГГ обавезан да тужиоцима на име накнаде трошкова поступка исплати износ од 114.708,25 динара. Пошто он није измирио своја дуговања из наведене пресуде тужиоци су 23.06.2017. године поднели предлог за извршење, који је усвојен и одређено предложено извршење решењем Основног суда у Бачкој Паланци ИИ 291/17 од 30.06.2017. године. Међутим, решењем јавног извршитеља Живана Миланова ИИ 38/17 од 05.03.2020. године извршење је обустављено јер извршни дужник није имао имовине на којој би се спровело извршење, а трошкови извршних поверилаца пред јавним извршитељем су износили 168.203,93 динара.

Имајући у виду овако утврђено чињенично стање првостепени суд је усвојио тужбени захтев и обавезао тужену Републику Србију да тужиоцима надокнади штету у траженим износима, заснивајући одговорност тужене на одредбама чланова 172. став 1. и 155. Закона о облигационим односима, сматрајући да се пропуст органа тужене састоји у томе што суд није благовремено одлучио о предлогу за одређивање привремене мере у року од три дана од дана подношења предлога, у складу са одредбама Закона о извршном поступку („Службени гласник РС“ бр. 25/04), већ је о предлогу за одређивање привремене мере од 15.07.2009. године одлучено тек решењем суда од 23.03.2012. године, након што је ГГ отуђио спорне непокретности уговором о поклону закљученим 24.05.2010. године.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев са образложењем да тужена није одговорна за штету коју су тужиоци претрпели, јер настанак те штете није у директној узрочно-последичној вези са нечињењем органа тужене, односно неблаговременим одлучивањем о предлогу за одређивање привремене мере, већ у пропуштању тужилаца да предузму све правне механизме у циљу заштите својих правних интереса (тужиоци нису подносили захтев да се изврши забележба постојања спора, нису поднели тужбу ради побијања дужникових правних радњи након закључења поменутог уговора о поклону, нити су тражили утврђење ништавости тог уговора с обзиром да је уговор о доживотном издржавању којим је поклонодавац стекао право својине на непокретностима којима је располагао уговором о поклону поништен). Поред тога, другостепени суд сматра да је потраживање тужилаца застарело, јер су они још у току поступка који су водили против ГГ за поништај уговора о доживотном издржавању сазнали да је он отуђио спорне непокретности уговором о поклону, па рок застарелости њиховог потраживања на име накнаде штете почиње да тече од дана правноснажности пресуде донете у том поступку, односно од

дана доношења пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 5268/12 од 07.03.2013. године с обзиром да су најкасније тог дана тужиоци сазнали за обим штете.

Одлука другостепеног суда је заснована на правилној примени материјалног права, а разлоге за такву одлуку прихвата и Врховни касациони суд.

Неосновани су наводи ревизије којима се указује да постоји узрочно последична веза између нечињења суда који није одлучио благовремено о предлогу за одређивање привремене мере забране отуђења и оптерећења непокретности, па у том смислу постоји и одговорност Републике Србије за штету коју су тужиоци претрпели због неправилног рада суда.

Према Закону о извршном поступку који је важио у време подношења предлога за одређивање привремене мере забране отуђења и оптерећења непокретности, сопственику се може забранити да располаже непокретности иако има право својине, а забрана отуђења и оптерећења непокретности се уписује у јавне књиге у којима се води евиденција о непокретностима забележбом, како би треће лице могло сазнати за њено постојање. То значи да забележба забране отуђења и оптерећења има за сврху да упозори прибавиоца да сопственик не може слободно да располаже непокретношћу. Међутим, забележба отуђења и оптерећења које одређује суд као привремену меру у извршном поступку не спречава сопственика да располаже непокретношћу. Сопственик може непокретност продати, поклонити и стицалац ће прибавити право својине, с тим што поверилац може да своје новчано потраживање намири од свог дужника, који је располагао непокретношћу.

У конкретном случају, тужиоци су претрпели штету зато што је њихов дужник (ГГ) продао непокретности које су биле предмет уговора о доживотном издржавању који је касније поништен, што значи да је штета тужилаца у директно узрочно последичној вези са радњама ГГ. Тужиоци су и покушали да од ГГ накнаде штету исплатом вредности спорних непокретности, али то нису успели, јер он није имао имовине из које су тужиоци могли да намире своје потраживање. Република Србија није супсидијерни дужник тужилаца, а чињеница да суд није у прописаном року из Закона о извршном поступку одлучио о предлогу за одређивање привремене мере забране отуђења и оптерећења непокретности не води одговорности тужене за штету коју су тужиоци претрпели. Наиме, и да је суд донео решење и одредио привремену меру забране отуђења и оптерећење непокретности то не би могло да спречи ГГ да располаже спорним непокретностима, већ би евентуално утицало на вољу друге стране (купца или поклонпримца) да закључи уговор којим би прибавио спорне непокретности, уколико би имао сазнање да постоји забрана отуђења и оптерећења те непокретности. Постојање привремене мере у том смислу не би утицало ни на могућност прибавиоца да своје право из уговора о промету непокретности упише на своје име у јавним књигама у којима се води евиденција на непокретности.

Поред тога, правилно је другостепени суд закључио да је потраживање тужилаца према Републици Србији застарело, јер су они сазнали за штету и обим штете у тренутку када је донета пресуда Апелационог суда у Новом Саду којим је потврђена пресуда због пропуштања од 24.03.2014. године, а којим је ГГ обавезан да тужиоцима исплати тражене износе на име дуга и трошкова поступка. Тужба у овој парници је поднета 04.06.2020. године, дакле после истека субјективног рока од три

године, односно објективног рока од пет година од дана када је штета настала, а у смислу члана 376. Закона о облигационим односима. Овај рок се не може продужити, односно рачунати од тренутка када је обустављен поступак извршења против ГГ пред јавним извршитељем.

Врховни касациони суд је ценио и остале наводе ревизије, којима се не доводи у сумњу правилност и законитост побијане пресуде, због чега ти наводи нису посебно образложени.

Тужиоци нису успели у ревизијском поступку, због чега немају право на трошкове тог поступка које су тражили и определили, а у смислу члана 153. и члана 154. Закона о парничном поступку.

Из наведених разлога одлучено је као у изреци пресуде, на основу члана 414. став 1. и члана 165. Закона о парничном поступку.

**Председник већа - судија
Весна Субић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић